

Daf Panorama

La Yéchiva Ohavei Toratéha sous l'égide de Rav Israel Abib

Complément à l'étude du Daf Hayomi

BABA BATRA 63

ב"ב דף סג

א. תנו חלק. ב. ע"מ שמעשר שלי. ג. דיוטא עליונה שלי. ד. מתהום ארעא. ה. ב' ראיות.

א. שכיב מרע או כל המחלק נכסיו שאמר יחלוק פלוני בנכסי, יטול מחצה. תנו חלק לפלוני בנכסי מאי, ת"ש שכיב מרע שאמר תנו חלק לפלוני בבור היין שיש לי יטול רביע היין אמר תנו לו בו חלק לחביות הרי מיעט ויטול שמינית היין אמר תנו לו בו לקדרה נוטל חלק משנים עשר מן היין אמר תנו לו בו לטפית (פי' כלי קטן לשתות בו) נוטל חלק משה עשר מהיין שבבור שהרי גילה דעתו שלחלק מועט נתכוין ואין למדים מהשיעורים האלו לדין אחר (חו"מ רגג, כד וכה) (שיעורים אלו לא עמדנו על טעמיהם הלכך אין ללמוד מהם, באה"ג בשם רי"ף). וברייתא זו היא דברי סומכוס שסובר ממון המוטל בספק חולקים והלכה כמותו ובכולם אנו מסופקים אם כונתו לתת חלק כל שהוא או חלק הראוי לו ומספק חולקים ונותנים חצי מהראוי. וכן כאן יש להסתפק אם נתן חצי נכסיו או כל שהוא הלכך⁹ חולקים ונוטל רביע.

ב. לוי שמכר שדה לישראל ואמר לו ע"מ שמעשר ראשון שלי מעשר ראשון שלו. ואם אמר לי ולבניי מת יתן לבניו. ואם א"ל כל זמן שהשדה זו בידך מכרה וחזר ולקחה אין לו עליו כלום. ואיך יכול להתנות שיתן לו מעשר והרי אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. אלא כיון שאמר לו תנאי זה הרי שייר לעצמו מקום מעשר שלא מכר לו.

ג. אמר ריש לקיש זאת אומרת (כיון שאמרנו ששייך לעצמו מהמכר כדי שיתקיים תנאו) המוכר בית לחבירו על מנת שדיוטא עליונה שלי (פי' גג שיש לו מעקה גבוה עשרה שבסתמא אינו מכור עם הבית ולא היה צריך להתנות ודורשים יתור לשונו) הרי זה שלוי¹⁰ ואם רצה להוציא בה זיוזין מוציא (פי' אפילו על החצר שמכר עם הבית, סמ"ע) ואם נפלה חוזר ובונה אותה ואם רצה לבנות על גבה בונה כשהיה מקודם (ריד, ח).

ד. המוכר בית לחבירו אע"פ שכתב לו הקניתי לך עמקו ורומו צריך לכתוב לו קנה מקרקע התהום עד רום רקיע שהעומק והרום אינה נקנה בסתם (פי' עובי הארץ לחפור תחת ביתו והאוויר שע"ג הבית לבנות ע"ג ביתו מה שירצה, סמ"ע וכו"כ בשו"ע בסעיף ד') וכיון (שפירש) שקנה העומק והרום קנה הרום שהוא האוויר בלבד והעומק שהוא עובי הארץ אבל לא קנה הבנינים שבעמקים (כגון בור ודוה) ושבואיר וכיון שכתב לו מקרקע התהום עד רום הרקיע קנה והדות שבעובי הקרקע ומעזיבות והמחילות שבין המעזיבות למעלה הגה וגם הגג אע"פ שיש לו גובה עשרה ורחב ארבעה וכו' (חו"מ ריד, ג).

ה. ובקשו בגמרא להביא ראיות לדין זה. א. מדתנן שהבור והדות לא נמכר עם הבית אע"פ שכתב לו עומק ורום, ומבואר א"כ שצריך לכתוב מקרקע התהום עד רום הרקיע. ודחו שלא כתב לו עומק ורום ולכך לא קנה בור ודות (וכונת המשנה אע"פ שקנה עומק ורום לחפור תחת הבית ולבנות ע"ג מ"מ בור ודות לא קנה). ב. ועוד ראייה מדתנן שלא קנה את הגג שיש לו מעקה עשרה טפחים, ומבואר שבסתם לא קנה את רום הבית. ודחו דאע"פ שקנה את אויר הגג בסתמא אבל גג גבוה עשרה חשוב בית בפני עצמו ואינו בטל לבית.

⁹ וכתב בשו"ע בפשיטות הספק תנו חלק לפלוני בנכסי יטול אחד משה עשר ויש מי שהורה שיטול רביע הנכסים (רגג, כד). והדעה הראשונה היא דעת הרמב"ם וטעמו כיון דלא ידעינן טעמייהו של שיעורים אלו אולינן אחר פחות שבשיעורים (שהמע"ה) וא"כ אין לו אלא אחד משה עשר. והדעה השניה שנוטל רביע היא דעת הרי"ף ורשב"ם כרישא דברייתא דכיון שאמר סתם תנו חלק בבור ולא פירש לחבית וכו' נוטל רביע, וה"נ בתנו חלק מנכסי נוטל רביע (באה"ג וגר"א. ובסמ"ע האריך הרבה בביאור הסוגיא). ובענין שיעורי היין כתב הרמ"א הגה וי"א דבכולן אין לו חלק אלא כל שהוא. וכו"ז דוקא אמרינן במתנה אבל במכר אמרינן בכה"ג הדמים מודיעים (שם, כה). ומש"כ אין לו חלק אלא כל שהוא עיין תוד"ה אין.

¹⁰ נחלקו בגמ' למאי הלכתא דיוטא עליונה של מוכר רב זביד אמר להוציא זיוזין ורב פפא אמר לבנות על גבה. ופירשב"ם שאם נפלה יבנה. וי"מ ברב פפא כפשוטו לבנות על גבה. וכתב הגר"א דהמחבר פסק כרב זביד להוציא זיוזין וכו"ש שיכול לבנות ע"ג ודלא כרשב"ם שכתב דאף רב זביד פליג ארב פפא.

Rav E. Abib

Retrouvez l'ensemble des Daf Panorama sur www.dafhayomi.fr rubrique Résumés

www.dafhayomi.fr - +33 6 14 55 78 08 - Sponsorisez le Daf Panorama - Info@dafhayomi.fr

Refouah Chelema Sarah Bat Kamar

www.ohavei-torateha.com